

Deo donata sunt
nobis ;

et nos ad cœlestia credenda et sectanda
evehit et impellit ita ut sciamus (et in-
telligamus valorem eorum honorum cœ-
lestium, quæ nec oculus vidit nec mens
humana intellexit) quæ a Deo donata sunt
nobis (nunc promissive, effective autem
danda sunt in futurum).

Quæ et loqui-
mur non in doctis
humanæ Sapien-
tiæ verbis, sed in
doctrina spiritus,
spiritualibus spi-
ritualia compa-
rantes,

Quæ (dona cognoscimus, inquam), et
(de iis) loquimur non in doctis humanæ
sapientiæ verbis, sed in doctrina (et iis
verbis quæ nos docet inspiratio S.) Spi-
ritus, spiritualibus (rebus verba) spiritualia
comparantes (seu accommodantes. Hæc
spiritualia spiritualibus verbis explanamus,
et soli spirituales ea intelligere possunt ;
nam)

Animalis autem
homo non percipit
ea quæ sunt Spi-
ritus Dei; stulti-
tia enim est illi
et non potest in-
telligere quia spi-
ritaliter examina-
tur.

Animalis *autem* homo, (qui sensus tan-
tum et naturale rationis lumen sequitur),
non percipit ea quæ sunt (procedentia ex
inspiratione) Spiritus Dei; stultitia enim
est illi (quidquid est spirituale), et (illud)
non potest intelligere, quia (rationaliter
aut animaliter examinat quod) intelligi-
bile non est si non) spiritualiter examina-
tur. (Spiritualibus autem spiritualia con-
fidenter communicamus, quia scimus
quod)

Spiritualis au-
tem judicat om-

Spiritualis autem (homo) judicat ¹ om-
nia (secundum regulam fidei et prudentiæ

¹ Hinc Calvinus conciluit unumquemque privatum esse judicem controver-
siarum fidei et interpretem Scripturarum. Cui respondemus ; 1o An omnes
Christiani sunt fidelis ? 2o Nonne alii ignorant ulrum talis vel talis privatus
habeat hunc verum spiritum ; ergo non aliquis privatus potest esse judex
fidei, sed concilia et pontifex quos posuit Deus regere et docere Ecclesiam.

divinæ quam a Deo immediate vel ab Ec-
clesia Dei interprete mediate accipit, et
ea recte judicat); et ipse, (quoad fidem et
doctrinam, a nemine (qui spiritualis non
sit, competenter) judicatur, (quia cæteri
non nisi per lumen rationale judicant ea
quæ per solum revelationis lumen judi-
canda sunt) :

Quis (est) enim (ex hominibus animali-
bus qui cognovit sensum seu consilia)
Domini, (et) qui instruat eum (Dominum
et hominem spiritualem a Deo instru-
ctum? Certe nullus : atqui) nos autem,
(qui sumus spirituales et a Deo edoeti,
certi sumus quod ex ejus revelatione)
sensum (et intelligentiam doctrinæ)
Christi habemus; (ergo certa est fides
nostra et nemo ei recte contradicere po-
test).

Quis enim cog-
novit sensum Do-
mini, qui instruat
eum ? Nos autem
sensum Christi
habemus.

CAPUT III.

Insistit Apostolus schismati de ministrorum excellentia pro-
pugnando, docens Christum solum esse Ecclesiæ fundamentum
quo omnia nisi debent. Eis commendat templum Dei quod ipsi
sunt, et admonet eos ut vitent quidquid hoc templum violare
posset.

Et ego, fratres , (libenter spiritualia
vobis impertitus essem, sed) non potui
vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi
carnalibus (utpote sensum carnis adhuc
sequentibus. Itaque) tanquam parvulis in
Christo (et in ejus doctrina rudibus)

Et ego, fratres,
non potui vobis
loqui quasi spi-
ritualibus, sed qua-
si carnalibus.Tan-
quam parvulis in
Christo

Lac vobis potum dedi, non escam; nondum enim poteratis; sed nec nunc quidem potestis; adhuc enim carnales estis;

Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis?

Cum enim quis dicat: «Ego quidem sum Pauli,» alius autem: «Ego Apollo;» nonne homines estis? Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus?

Ministri ejus cui credidistis et unicuique sicut Dominus dedit.

Ego plantavi; Apollo rigavit;

Lac (simplicium et communio rem doctrinam) vobis (ut) potum dedi, non (vero) escam (mysteriorum profundiorum sapientiae divinae); nondum enim (ea portare) poteratis, sed (imo) ne nunc quidem (eam escam portare) potestis. Adhuc enim (ostenditis quod) carnales estis;

Cum enim sit inter vos (inanis) zelus et contentio (seu studium partium quoad excellentiam prædicatorum vestrorum), nonne (illæ disceptationes probant quod adhuc) carnales estis et (quod) secundum (sensum, qui) hominem (carnalem arguit judicatis et) ambulatis? (nonne enim secundum carnalem hominem loquimini),

Cum enim (ali)quis (ex vobis aperte) dicat: «Ego quidem sum (sectator) Pauli,» alius autem (dicat): «Ego (sum sectator) Apollo (utpote eloquentioris); nonne, inquam, sic loquendo manifestatis quod carnales homines (et affectibus humanis obnoxii) estis? Quid (enim) igitur est (hic) Apollo, quid vero (ille) Paulus, (quibus sic adhærere audetis quasi salvatoribus vestris? Nihil aliud profecto sunt quam)

Ministri ejus (Christi) cui (per eorum ministerium) credidistis et (qui ad opus salutis vestræ collaborant, prout) unicuique (eorum mandavit, et qui suum talentum vobis impertiuntur in quantum et) sicut (eis) Dominus dedit. Et hæc collaboratio in hoc ordine facta est:

Ego (Paulus) plantavi (et statui vos in fide); Apollo (doctrinam meam seu verb

mei semen) rigavit (ei addendo aliquot præcepta et consilia quibus augeretur et conservaretur); sed Deus (solus huic plantationi meæ et Apollinis superaddimento) incrementum (per vigorem gratiæ suæ dedit, (ut cresceretis et fructum afferretis in fide et in virtute).

Itaque neque (ille) qui plantat est aliquid (aliud nisi agens secundarius), neque (ille) qui rigat (magis aestimandus est; neuter enim sua actione propria interiorum sanctificationis vestræ effectum producere valet); sed (ille solus est omnia et a vobis magni faciendus) qui (semini verbi quod a nobis seminatur) incrementum dat, (nempe) Deus. (Ille)

Qui autem plantat et (ille) qui rigat unum sunt, (scilicet simplicia instrumenta et ad æqualitatem a vobis aestimandi: quoad autem proprium eorum meritum, non a vobis pensandum est sed a Deo a quo) unusquisque autem (eorum) propriam (et congruentem) mercedem accipiet secundum suum laborem.

Dei enim (nos) sumus (tantummodo) adjutores; (vos autem non Pauli sed illius Dei) agricultura (seu ager colendus) estis, (cujus semen est gratia et fructus sunt bona opera, et cui Deus primariam et interiorum præbet culturam per Spiritum suum et exteriorum per ministerium nostrum. Ut alia comparatione utar, ad dam quod) Dei ædificatio (seu ædificium) estis, (cujus primarius et essentialis ar-

sed Deus incrementum dedit.

Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat, Deus.

Qui autem plantat et qui rigat unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.

Dei enim sumus adjutores; Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis,

chitectus est Deus, Paulus autem et alii ministri tantummodo subservientes. Quod ad me attinet, ego, non meis verbis sed

Secundum gratiam Dei quæ data est mihi ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superaedificat. Unusquisque autem videat quomodo superaedificet.

Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Jesus.

Si quis autem superaedificat superfundamentum hoc (doctrinam sanam et solidam quam in pretio spirituales homines habent sicut) aurum (et) argentum (et) lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam,

Uniuscujusque opus manifestum erit : dies enim Domini declarata

Secundum gratiam Dei quæ data est mihi (ad vestram salutem ædificandam), ut sapiens (sed secundarius) architectus, (Deo inspirante et juvante, in mentibus vestris fidei sincerum) fundamentum posui; alius autem, (nempe quicumque a meo discessu apud vos Evangelium prædicavit aut nunc prædicat), superaedificat (addendo sua consilia illis quæ a me data sunt.) Unusquisque autem (eorum, qui venerunt aut qui venient, caveat et) videat quomodo (et quid) superaedificet (operi meo, quod est ipsum Christi opus. Ædificet super, non autem juxta aut contra) :

Fundamentum enim (fidei) aliud nemo potest ponere præter id quod (a me) positum est (et) quod (nihil aliud) est (quam) Christus Jesus, (quem inter vos posui tanquam vestræ salutis auctorem.)

Si quis autem superaedificat superfundamentum hoc (doctrinam sanam et solidam quam in pretio spirituales homines habent sicut) aurum (et) argentum (et) lapides pretiosos, (dum e contra alias superaedificat doctrinam pravam aut vanam quam non pluris pendere debemus quam) lignum (et) fœnum (et) stipulam, (attendat uterque eorum quod aliquando)

Uniuscujusque (prædicantium opus in lucem edetur et coram universo mundo) manifestum erit ; (veniet) dies enim

(judicii ultimi, quæ est proprie dies) Domini, ut ipsa dies illud declarabit (eo ipso) quia (seu quod) in igne (vindice) revelabitur; et (in illa die) uniuscujusque opus quale sit, (hic) ignis (illo modo probabit, scilicet) :

Si (ali)cujus opus manserit (inustum) quod superaedificavit, (ut evenit in domo conflagrante ubi aurum et lapides pretiosi manent incombusta ejus auctor) mercedem accipiet;

Si (autem ali)cujus opus arserit (propter vana ornamenta quibus alteratur), detrimentum (ex igne) patietur, (ut ille qui ex incensa domo elabens non nisi partim ambustus evadit); ipse autem (auctor hujus operis miscellanei seu doctrinæ miscellaneæ) salvus (tandem) erit, sic tamen quasi (seu ea conditione ut transire cogatur) per ignem, (qui operis imperfectionem purificabit, antequam auctorem evadere sinat ad mercedem parti operis sanæ debitam. Si autem sic futurum est quoad veniales doctrinæ defectus, quid fiet de doctrina prava et adversa quæ evertit ædificium et templum Dei quod estis vos ? Enimvero an)

Nescitis quia (seu quod) templum Dei (per baptismum facti) estis et (quod) Spiritus Dei habitat in vobis (per fidem, gratiam, et charitatem suam et cætera dona sua. Attendite igitur, vos falsi prædictores et vos vani eorum auditores; et a violando isto templo per doctrinam erro-

bit quia in igne revelabitur, et uniuscujusque opus quale sit ignis probabit :

Si cujus opus manserit quod superaedificavit, mercedem accipiet.

Si cujus opus arserit, detrimentum patietur; ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.

Nescitis quia templum Dei estis et Spiritus Dei habitat in vobis.

neam aut pestiferam, aut per schismata
qualia sunt inter vos, abstinet; nam)

Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus; templum enim Dei sanctum est quod estis vos, (proindeque Deo charissimum et omnibus maxime venerandum. Ergo, o predicatores et auditores),

Nemo se seducat: Si quis videatur inter vos sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut sit sapiens: Nemo (vestrum) se (ipsum) seducat (nec decipi sinat sapientia aut scientia mundana; nam) si quis (vestrum gloriatur eo quod) videtur inter vos sapiens esse (ista sapientia quae aestimatur) in hoc saeculo, (insipiens fit coram Deo); stultus (e contra) fiat (stultitia fidei et crucis Christi, quae ut stulta a sapientibus saeculi reprobatur, et inde fiet) ut sit (vere) sapiens (secundum Dei sapientiam).

Sapientia enim hujus mundi nihil aliud nisi stultitia est apud Deum, (quia nihil sapit salutare et divinum; stultitia est, inquam, et a Deo reprobanda, sicut) scriptum est enim: « Comprehendam sapientes (mundanos) in astutia eorum, (ut jam patuit historia Joseph qui a fratribus suis ad mortem expositus tam vehementer a Deo elevatus est, et exemplo Saülis Davidem perdere volentis et a regno suo spoliati, et exemplo Amani crucem a se Mardochæo paratam subeuntis. Nonne)

Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanæ sunt.

Nemo (vestrum) itaque gloriatur in hominibus (sive Paulo, sive Cepha, utpote sapientibus aut eloquentioribus magistris; illi enim sicut alia)

Omnia (entia) enim vestra sunt (et ad Omnia enim ves-
salutem vestram a Deo ordinata), sive stra sunt sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive A-
pollo, sive Ce-
phas, sive mun-
dus, sive vita,
sive mors, sive
præsentia, sive
futura; omnia e-
stis (in omni-
tudine vestrum)
sive futura
sunt, (nedum vos illorum sitis):

Vos autem Christi (solius, utpote capi-
tis et magistri vestri, membra et discipuli
estis); Christus autem, (in quantum homo,
creatura et possessio) Dei (est, et in quan-
tum Deus, Filius ejus est. Unde gloriari
non potestis quod sitis sive Pauli sive Ce-
phæ: sed estis Christi, qui est ultimus fi-
nis omnium creaturarum, proindeque es-
tis Dei, ad quem omnia et ipse Christus
reducuntur utpote ad creationis et fidei
vestræ auctorem).

Nemo itaque glo-
rietur in homini-
bus:

Vos autem Chri-
sti, Christus au-
tem Dei.

CAPUT IV.

Pergit Apostolus in evelendis schismate et fastu et gloriatione Corinthiorum et præsertim quorumdam qui ipsum despiciebant. Declarat se non hominum sed solius Dei judicium curare. Docet nemini gloriandum esse, siquidem omnes quod habent acceperunt. Commendat apud eos exemplum apostolorum et suipsius qui in humilitate et infirmitate inter eos conversati sunt. Denique eos monet cavendum esse ne postquam patris partes apud eos olim geserit, judicis severi partes implere cogatur.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.

Hic jam quæritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur.

Mihi autem pro minimo est ut a vobis judicer aut ab humano die; sed neque me ipsum judico:

Nihil enim mihi conscient sum; sed non in hoc justificatus sum; qui autem judicat me, Dominus est.

Sic nos (ergo) existimet (quivis) homo (tantummodo) ut ministros (et instrumenta) Christi, et (ut) dispensatores (non vero auctores) mysteriorum (seu doctrinæ) Dei. Inter vos hucusque disputatum est de excellentia humana vestrorum doctorum.)

Hic (autem) jam (non est quæstio; sed) quæritur (ut) inter dispensatores (nullus sit suo muneri infidus, sed) ut fidelis quis (que eorum a Deo) inveniatur.

Mihi autem pro minimo (momento) est ut a vobis judicer aut ab humano die (seu judicio); sed (imo) neque me ipsum judico (nec certo modo me judicare possum quoad opera aut conscientiam).

Nihil enim (reprehensibile in ministerio meo) mihi conscient sum, sed non in hoc (proprio judicio meo) justificatus sum¹; (scio enim me falli posse quoad perfectam rectitudinem intentionis meæ et operum

¹ Ergo justi nec certe scire, nec certo credere possunt se esse justos.

meorum et quoad multa delicta occulta quæ non animadverto. Juxta hæc verba Davidis: « Delicta quis intelligit? » « Ab occultis meis munda me »; « Omnis homo mendax »: ille qui autem (æquo et infalibili judicio) judicat me, Dominus est.

Itaque, (cum vobis non sit sufficiens ad certo judicandum notitia), nolite ante tempus (a Deo statutum) judicare (neque de me neque de aliis; sed expectate) quoadusque veniat (dies quo) Dominus (omnia judicabit; ille est enim) qui (adaperiet) et illuminabit (quæ sunt) abscondita (in sinu) tenebrarum (omnium mentium), et manifestabit consilia (occulta) cordium; et tunc laus (vel vituperatio) erit (soluta) unicuique a Deo (secundum ejus merita).

Hæc autem, fratres, (quæ modo dixi contra distinctionem et gloriationem et incertum judicium quæ quoad doctores vestros admittitis), transfiguravi (seu transluli) in me et (in) Apollo, (qui fuimus vestri primi magistri; et a fortiori de aliis doctoribus et schismatis auctoribus idem dicere licuisset; sic vero egli) propter vos, ut in nobis (et per hoc nostræ modestiæ exemplum) discatis (quid facere debeatis, et caveatis) ne, (de nobis sentiendo aliquid contra vel) supra quam (id quod in hoc capite nobis tribuendum esse) scriptum est, unus (vestrum) adversus alterum infletur (et glorietur) pro (uno vel) alio (ex prædictoribus). Et nunc ad

Itaque, nolite ante tempus judicare, quoad usque veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium; et tunc laus erit unicuique a Deo.

Hæc autem, fratres, transfiguravi in me et Apollo propter vos, ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est, unus adversus alterum infletur pro alio.

ipsos prædicatores vaniloquentes deveniens, illis dico : Ne tanto glorieris, o doctor superbe !

Quis enim te discernit ? quid autem habes quod non accepisti ? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis ?

Quis enim te (a grege cæterorum segregat et) discernit (tanquam iis superiorem ? Nullus, nisi tu ipse qui inflaris. Quæ est autem hujus inflationis ratio ? an labor tuus aut industria tua ? atqui hæc non sunt tua ; nam) quid autem habes quod non (a Deo) accepisti, (sive quoad ingenium sive quoad alia naturæ dona ?) Si autem (hæc omnia naturalia et supernaturalia) accepisti, quid (de eis) gloriaris quasi (ea) non acceperis (et e proprio fundo tuo hauseris. Vos, o magistri, an)

Jam saturati estis, jam divites facti estis, sine nobis regnatis et utinam regnetis ut et nos vobis-cum regnemus :

Jam (adeo) saturati estis (sapientia et gratia et donis Spiritus sancti ? an) jam (adeo omnibus divitiis spiritualibus) divites facti estis (ut nihil vobis desit ? Hoc credere videmini, siquidem) sine nobis (et nobis quidem exclusis, supra discipulos) regnatis (et de nobis triumphare putatis. Ne credatis nos hoc triumpho propter nosmet ipsos vexari: de bono communis tantum solliciti sumus) et (libenter dicimus :) utinam regnetis (in Ecclesiæ gubernatione, modo recte regnetis et ita) ut et nos, (per charitatem vestris bonis officiis participantes et quasi sequaces æmuli vestri) vobiscum regnemus, (et de Corinthiis in eorum salutem triumphemus. Sed multum abest ut nos vobiscum regnemus);

Puto enim quòd Deus nos Apostolos (tanquam) novissimos (et abjectis-

simos inter homines mundo) ostendit (et) tanquam (sontes) morti destinatos ; (in promptu enim videre est) quia (seu quòd, quasi ii qui sunt in amphitheatro morituri), spectaculum facti sumus mundo (inferiori et superiori, id est), et angelis et hominibus. Videte quanta sit inter nos et vos disparitas !

Nos stulti (apud mundum habemur) propter Christum, (dum) vos autem (habemini) prudentes in (prædicando eodem) Christo, (quippe qui ejus Evangelium ita prædicatis ut sapientiae et eloquentiae laudem captet vestra prædicatio) : nos (habemur) infirmi (propter mala quæ pro Evangelio sine resistantia patimur), vos autem fortes (estis propter amicitiam potentium qui, in gratiam vestræ eloquentiae, omnia mala a vobis avertunt) ; vos (habemini) nobiles (seu clari et gloriosi), nos autem ignobiles (et inglorii. Ab initio prædicationis nostræ)

Usque in hanc horam (nos et) esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis cædimur, et instabiles, (deficiente domicilio fixo), sumus ;

Et laboramus (quotidie) operantes manibus nostris (ut, victum nobis parantes, nemini graves simus); maledicimur (ab infidelibus et Judæis), et (nos) benedicimus ; persecutionem (pro Evangelio injuste) patimur, et (propter Deum patienter illam) sustinemus.

Blasphemamur (ab eis qui nos malefi-
S. Paul compris à livre ouvert. — T. I.

los novissimos ostendit tanquam morti destinatos, quia spectaculum facti sumus mundo, et angelis et hominibus :

Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem fortes; vos nobiles, nos autem ignobiles.

Usque in hanc horam esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis cædimur et instabiles sumus ;

Et laboramus operantes manibus nostris; maledicimur et benedicimus; persecutionem patimur et sustinemus.

Blasphemamur

et obsecramus ; tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. cos vocant), et obsecramus (Deum proprieatis blasphemantibus; denique) tanquam purgamenta (et sordes) hujus mundi facti sumus, (et imo sub) omnium (pedibus tanquam) peripsema (seu ramentum vilissimum calcamur) usque adhuc.

Non ut confundam vos hec scribo, sed ut filios meos charissimos moneo.

Non ut confundam vos (et vobis pudorem injiciam) haec. (ad vos) scribo : sed, (ut pote pater vester in Christo, vos) ut filios meos charissimos moneo (ut ab illis gloriosulis magistris, qui vos a doctrina vera averterent, caveatis. Vos filios meos appello et merito ; non eodem jure gaudent alii doctores vestri) ;

Nam si decem millia paedagogorum habeatis (qui vos regere velint) in Christo, sed non multos patres : Nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui. (Unde mihi debetur vestra prima reverentia, imo et vestra mei imitatio).

Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut et ego Christi.

Rogo ergo vos, imitatores mei estote sicut et ego, (in quantum possum, imitator sum) Christi. (Hoc, non in me confidens sed gratia Dei innexus, dico : et ut meum exemplum in vobis melius proficere possit),

Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus et fidelis in Domino, qui vos commonefaciet (et notas vobis faciet) vias meas, (conversationem, prædicationem, pericula, labores et vitæ meæ institutum) quæ sunt, in

quantum possibile est, conformia eis quæ fuerunt observanda) in Christo Jesu ; (haec vobis propono) sicut ubique in omni Ecclesia (propono et) doceo. Plures autem ex vobis forsan de hac exhortatione parum curabunt, quia me longius abesse putant quam ut aliquid ex me timendum habeant ; et)

Tanquam non venturus sim (iterum) ad vos, sic inflati sunt quidam (et insolescunt). Sciant autem quod.

Veniam autem ad vos cito, si Dominus voluerit, et cognoscam (attente perspiciens) non sermonem (plus minusve eloquentem) eorum qui (illo) inflati sunt, sed virtutem (spiritualem eorum verbi et ministerii).

Non enim in (ornato) sermone est (virtus quæ in mentibus stabilit) regnum Dei (et perfectionem Christianam); sed (ea perfectio sita est) in virtute (seu potentia Spiritus sancti qui sermonem conversione et morum sanctimonia illustrat. Cum autem ad vos venero),

Quid vultis (ut vobis faciam ? Ex his duobus unum elige, utrum) in virga (correptionis et prout severus magister) veniam ad vos, an in charitate et (in spiritu mansuetudinis) ? Si me in mansuetudine venire vultis, a vobis rejicite ea quæ correptione digna sunt et speciatim illud grave facinus de quo audivi, nempe (cujusdam incestuosi tolerantiam).

sto Jesu, sicut ubique in omni Ecclesia doceo :

Tanquam non venturus sim ad vos, sic inflati sunt quidam.

Veniam autem ad vos cito, si Dominus voluerit, et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem :

Non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute.

Quid vultis ? in virga veniam ad vos, an in charitate et spiritu mansuetudinis ?

CAPUT V.

Transit Apostolus a schismate ad incestus scandalum et tolerantiam : incestuosum tradit satanae. Mandat ut omne scelus expurgent, ut puri Pascha celebrare possint. Imperat ne fideles Christianis palam criminosis commisceantur, declarans suo iudicio non subesse eos qui sunt extra Ecclesiam.

Omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat.

Et vos inflati estis, et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit.

Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu, jam judicavi ut praesens, eum qui sic operatus est,

In nomine Domini nostri Jesu

Omnino (et certa fama) auditur (quod) inter vos (vigeat) fornicatio, et talis fornicatio qualis nec (est etiam) inter gentes, (et) ita (furens) ut uxorem patris sui (seu novercam suam ali)quis (ex vobis in concubinam) habeat.

Et (non obstante tali infamia), vos inflati estis, et (ex ea infamia) non magis (ingentem) luctum habuistis, (et non adhuc petivistis) ut tollatur de medio vestrum (seu de Ecclesia vestra ille) qui hoc (abominandum) opus fecit; (sed in vanis disputationibus et vana gloriacione delitescitis).

Ego (vero etsi), quidem (a vobis) absens (sum) corpore, praesens autem (inter vos sum) spiritu (meo et sollicitudine mea pro salute vestra; et hac sollicitudinis meae et apostolatus mei auctoritate innixus), jam judicavi (et statui), ut (seu tanquam si corpore inter vos) praesens (essem), eum (incestuosum) qui sic (perverse) operatus est, (severiter puniri; proindeque statui),

In nomine Domini nostri Jesu Christi congregatis vobis, et meo spiritu (vobis

præsidente), cum virtute (seu auctoritate) Domini nostri Jesu (et eorum prælatorum qui vobis præsunt),

Tradere (peccatorem) hujusmodi satanæ, (a quo vexetur in mortificationem et) interitum carnis (suæ peccataricis, ita) ut per istam expiationem spiritus (ejus) salvus sit in die (iudicii) Domini nostri Jesu Christi. (Igitur, cum tantum sit malum inter vos, certe)

Non est bona (et multum quidem est intempestiva) gloriatio vestra (de sapientia magistrorum vestrorum et vestra. Illud ergo malum cito a vobis ejicite ; nam an) nescitis quia (seu quod, sicut) modicum fermentum totam (farinæ) massam (suo acore inficit et) corruptit, (ita et hoc scandalum totam vestram Ecclesiam corrumpere potest) ?

Expurgate (igitur) vetus (istud et putridum) fermentum, ut sitis (quasi) nova conspersio (seu pasta aqua mixta et macerata), sicut (per baptismum facti) estis (tanquam) panes azymi (a fermento peccati puri, sicut esse debetis per innocentiam vitæ vestræ). Etenim pascha (agit), in quo omnia etiam pro Judæis azyma esse debent, ergo et a fortiori pro vobis ; nam pascha nostrum (multo præstantius est quam pascha Judæorum, siquidem agnus, qui pro nobis immolatus est, (ipse) Christus (est)).

Itaque epulemur (seu hoc paschale fe-

Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu,

Tradere hujusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvens sit in die Domini nostri Jesu Christi.

Non est bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corruptit ?

Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim pascha nostrum immolatus est Christus.

Itaque epulemus 8.

mur non in fermento veteri, neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

Scripsi vobis in epistola : ne commisceamini fornicariis :

Non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus ; alioquin debueratis de hoc mundo exiisse.

Nunc autem scripsi vobis non commisceri ; si is qui frater nominatur, est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax, cum (fratre) ejusmodi nec cibum sumere.

Quid enim mihi de iis qui foris sunt, judicare ? Nonne de iis, qui intus sunt, vos judicatis ?

stum celebremus et eum Agnum manducemus) non in fermento veteri (peccatorum vitae praeteritae) neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis (spiritualibus) sinceritatis (seu puritatis) et veritatis (seu justitiae). Jam antea

Scripsi vobis in epistola : ne commisceamini (et ne commercium ullum habeatis cum) fornicariis. (Haec autem scribens),

Non utique (hoc dicere intendebam) fornicariis (paganis) hujus mundi, aut avaris, aut (de) rapacibus (boni alieni), aut (de) idolis servientibus, (aut de cæteris peccatoribus qui sunt extra Ecclesiam) ; alioquin debueratis de hoc mundo, (ubi tam multi hujusmodi versantur, omnino) exisse (quod vero impossibile est nec exigendum) :

Nunc autem (quando) scripsi vobis non commisceri (fornicariis aut aliis peccatoribus, volui dicere quod) si is, qui frater (vester et christianus) nominatur, est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax, cum (fratre) ejusmodi nec cibum (quidem) sumere (debitis ad vitandam ejus exempli contagionem. Quoad extraneos autem et paganos nihil statuendum habeo) ;

Quid enim mihi (competit) de iis, qui foris (et extra Ecclesiam) sunt, judicare ? nullam in eis jurisdictionem habeo. Quoad autem istum fornicarium, qui est unus ex vobis, ego judicium proferre valeo ; imo non ego solus, sed nonne de iis qui intus (et in vestra Ecclesia) sunt, vos (per

prælatos vestros) judicatis (seu judicare potestis ? Certe potestis : illum igitur, non vero paganos, judicate) ;

Nam eos, qui foris sunt, Deus (solus) judicabit. Auferte (vos autem) malum ex vobis ipsis, (istum fornicarium ejiciendo).

Nam eos qui foris sunt Deus judicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

CAPUT VI.

Arguit Apostolus Corinthios quod lites instituant coram judice Ethnico et subinde lites injustas. Docet iniquos, quorum varias species enumerat, regnum Dei non possessuros. Deinde transit ad fornicationem, quam insectatur multis argumentis et magna severitate.

Audet aliquis vestrum, (etsi christianus), habens negotium adversus alterum (christianum et fratrem, item intentare quæ debeat) judicari apud (judices) iniquos (seu infideles), et non, (ut deceret), apud (judices) sanctos (seu christianos).

An nescitis quoniam (seu quod) sancti (seu christiani in die judicii) de hoc mundo judicabunt; et si in vobis (eligendi sunt judices per quos) judicabitur mundus (quoad rem salutis omnium gravissimam, an et quomodo) indigni estis qui de minimis (rebus inter vos) judicetis ? (Imo an)

Nescitis quoniam Angelos (ipso, bonos quidem judicio approbationis, malos autem judicio condemnationis) judicabimus ? quanto magis (igitur judicare potestis ea,

Audet aliquis vestrum, habens negotium adversus alterum, judicari apud iniquos et non apud sanctos.

An nescitis quoniam sancti de hoc mundo judicabunt, et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis ?

Nescitis quoniam Angelos judicabimus, quanto magis sæcularia ?